Kulturutskottets betänkande
1978/79:13
med anledning av motioner om barnkulturpolitiken, m. m.

Motionerna

I detta betänkande behandlar utskottet följande motioner, vilkas behandling på förslag av kulturutskottet i betänkandet 1977/78:28 uppskjutits till riksmötet 1978/79, nämligen

1977/78:736 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen hemställer hos regeringen om att en parlamentarisk utredning tillsätts med uppgift att bearbeta kommersialismens negativa verkningar på kulturområdet, varvid bl. a. bör beaktas problem som är gemensamma för olika kulturområden, ägandeförhållanden, import och nationell produktion, stödformer och eventuella restriktioner, i enlighet med vad som anförs i motionen,

2. att riksdagen uttalar sig för tillsättandet av en barnmiljödelegation i enlighet med vad som anförs i motionen,

1977/78:1124 av Yvonne Hedvall m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en översyn av nuvarande regler för erhållande av ekonomiskt bidrag till teaterverksamheten för att möjliggöra att ekonomiska resurser ställs till barnteaterverksamhetens förfogande i enlighet med vad i motionen anförts,

1977/78:1529 av Tage Johansson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utredning som syftar till att kartlägga omfattningen av dels de resurser som kommersiella intressen förfogar över och som påverkar attityder och värderingar hos barn och ungdom, dels de resurser som det demokratiska samhället och ideologiskt profilerade organisationer har till sitt förfogande,

1977/78:1533 av Per Olof Sundman m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen anhålla om att ett samlat åtgärdsprogram på kulturområdet utarbetas, vilket främjar barns självständighet samt deras känslomässiga, intellektuella och sociala utveckling.

Rapport från barnkulturgruppen

Utbildningsdepartementet tillsatte i december 1974 en särskild grupp för barnkulturfrågor. Gruppen har haft till uppgift att medverka i beredningen av olika förslag där barnens situation ansetts böra särskilt uppmärksammas och har även haft att göra en bedömning av insatser på områden som de olika kulturutredningarna inte behandlat.

Sommaren 1978 presenterade barnkulturgruppen rapporten Barnen och kulturen. I denna skrift har gruppen belyst och försökt analysera barnens kulturella situation i dagens samhälle. I rapporten läggs fram förslag till åtgärder dels av övergripande natur, dels med inriktning på olika områden inom kultursektorn.

Kartläggning av barns och ungdomars val av fritidsaktiviteter m. m.

Statens ungdomsråd fick i september 1977 regeringens uppdrag att genomföra en kartläggning av barns och ungdomars val av fritidsaktiviteter. I utredningsarbetet skall undersökas hur ungdomsorganisationerna och deras verksamhet bättre än f. n. kan framstå som ett attraktivt och meningsfullt alternativ för ungdomen. Enligt uppdraget skall kartläggningen/utredningen bl. a. resultera i ett förslag till åtgärdsprogram med syfte att motverka kommersialismens negativa verkningar.

Som ett led i utredningsarbetet har statens ungdomsråd genomfört en sociologisk undersökning om Gävleungdomarnas konsumtionsvanor. Vidare har den särskilda arbetsgrupp inom ungdomsrådet som arbetar med frågorna i skriften Till varje pris (april 1978) presenterat ett debattinlägg om fritidens kommersialisering i avsikt att få till stånd en omfattande diskussion som kan bidra till att belysa kommersialismens negativa verkningar.

Utredningsarbetet beräknas pågå under tre år. En plan föreligger nu som innefattar studier och undersökningar avseende det kommersiella fritids- och kulturutbudet. Vid utarbetandet av planen har kontakter tagits med olika vetenskapliga institutioner och enskilda forskare samt med vissa utredningar och med forskningsrådsnämnden.

Utskottet

I motionen 1977/78:1533 förordas ett samlat och långsiktigt åtgärdsprogram på barn- och ungdomskulturområdet med en inriktning som bygger på centerpartiets program för den framtida kulturpolitiken, medan ett speciellt område – barnteaterverksamheten – behandlas i motionen 1977/78:1124. Motionerna 1977/78:736 och 1977/78:1529 aktualiserar båda åtgärder mot kommersialismens negativa verkningar på kulturområdet med särskild inriktning på barnens och ungdomarnas situation.

Som framgår av det föregående har utbildningsdepartementets barnkulturgrupp för en tid sedan avlämnat en rapport med förslag till åtgärder inom barnkulturområdet. Gruppen har ägnat stor uppmärksamhet åt de värderingar, mönster och mytbilder som den anser att den icke seriösa kommersiella kulturen förmedlar. Olika åtgärder föreslås i syfte att motverka kommersialismens negativa verkningar på kulturområdet i dess helhet. Bl. a. förespråkar gruppen att en parlamentarisk utredning tillsätts med uppgift att dels kartlägga kulturindustrins utveckling och branschstruktur, dels komma

med förslag om vilka åtgärder samhället bör vidta mot kommersialismens negativa verkningar. I rapporten framför barnkulturgruppen vidare förslag till insatser inom olika delar av kulturområdet. Bland dessa ingår ökat stöd till barnteaterverksamheten.

Barnkulturgruppens rapport har remissbehandlats. Enligt vad utskottet erfarit förbereds barnkulturfrågorna f. n. inom utbildningsdepartementet, och regeringens ställningstaganden kan väntas bli redovisade vid innevarande riksmöte. Mot denna bakgrund finner utskottet inte anledning för riksdagen att nu anhålla hos regeringen om ett samlat åtgärdsprogram på barnkulturområdet eller om särskilda insatser till stöd för barnteaterverksamheten. Motionerna 1977/78:1533 och 1977/78:1124 avstyrks därför.

I avvaktan på regeringens ställningstagande till barnkulturgruppens förslag om utredning av kulturindustrin och dess förgreningar och med anledning av det inledningsvis nämnda utredningsarbetet inom statens ungdomsråd anser utskottet inte heller att riksdagen bör ta initiativ till utredningar med den inriktning som förordas i motionerna 1977/78:736 och 1977/78:1529. Utskottet avstyrker alltså dessa yrkanden.

Utskottet avstyrker även yrkande 2 i motionen 1977/78:736 om tillsättande av en barnmiljödelegation. Ett yrkande av motsvarande innebörd avslogs vid riksmötet 1976/77 på förslag av socialutskottet i betänkandet SoU 1976/77:25 under hänvisning till att en arbetsgrupp, knuten till socialdepartementet, tillsatts med uppgift att bereda och samordna åtgärder avseende barnmiljöfrågorna inom olika departements verksamhetsområden. Enligt vad utskottet inhämtat har denna grupp sedermera upphört, men dess uppgifter uppges nu i huvudsak fullgöras inom ramen för det arbete som pågår med att för svenskt vidkommande förbereda och genomföra det av FN proklamerade internationella barnåret 1979.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen avslår motionen 1977/78:736,
2. att riksdagen avslår motionen 1977/78:1124,
3. att riksdagen avslår motionen 1977/78:1529,
4. att riksdagen avslår motionen 1977/78:1533.

Stockholm den 24 oktober 1978

På kulturutskottets vägnar
PER OLOF SUNDMAN

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Per Olof Sundman (c), Tore Nilsson (m), Ingemar Leander (s), Olle Eriksson (c), Åke Green (s), Karl-Eric Norrby (c), Lars-Ingvar Sörenson (s), Ingrid Diesen (m), Hans Alsén (s), Kerstin Göthberg (c), Catarina Rönnung (s), Gunnar Richardson (fp), Helge Klöver (s) och Stina Svegland (fp).

GOTAB 58635 Stockholm 1978